
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לארכאולוגיה פרהיסטורית - 43171

תאריך עדכון אחרון 21-10-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 6

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדום

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2026

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ. ליאור גרוסמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: leore.grosman@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום א 12:00-13:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס מציג בפני התלמידים את תקופת הפלייסטוקן, שהיא היריעה הכרונולוגית, הגיאוגרפית והפליאו-סביבתית של התפתחות האדם, בדגש על ארץ-ישראל. נסקור את הכרונולוגיה ואת התנודות בתנאים הפליאו-אקלימיים, ואת האמצעים לשחזורם; תהליכים ותופעות באבולוציה הביולוגית והתרבותית של האדם; רצפי התרבויות הפרהיסטוריות באפריקה, בא"י ובאירופה, היבטיהם השונים ומשמעויותיהם ההתנהגותיות, הדמוגרפיות וההתפתחותיות.

מטרות הקורס:

הקורס נועד להרחיב את אופקי הידע על התלמידים, להציג תחום מחקר וחשיבה שהוא בד"כ חדש להם לחלוטין, להציג בפניהם שיטות מחקר ושאלות מחקר, ולהעניק להם כלים אינטלקטואליים לחשיבה עצמאית בתחומי הידע שהם נושא הקורס.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

התלמידים ירכשו מידע בסיסי על מימד הזמן הפרהיסטורי בהיבטים אקלימיים, סביבתיים ותרבותיים, יכירו את המאפיינים של תרבויות פרהיסטוריות שונות, יקבלו ידע ראשוני לגבי כלים מחקרניים ושיטות השימוש בהם.

דרישות נוכחות (%):

100 (למעט ימי מילואים, מחלות מוכחות או כוח עליון) - הן בקורס והן בתרגיל

שיטת ההוראה בקורס: הקורס מועבר כהרצאה פרונטלית הכוללת דושיח עם התלמידים (יזום ע"י המורה או כתגובה לשאלות והערות מן התלמידים עצמם). התרגיל משמש להבהרות, חזרות על החומר הנלמד, ולימוד חומרים חדשים/ הקורס כולל גם שני ימי סיור לאתרים החשובים בארץ כדי ליישם בשדה את החומר הנלמד.

שימוש בתוכנת ההוראה המקוונת

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מהי פרהיסטוריה; הצגת המדעים הארכיאולוגיה; המסגרות הכרונולוגיות היחסית והמוחלטת והשיטות ללימודן; הכלים לשיחזורים פליאוסביבתיים ופליאוקולוגיים; האבולוציה הביולוגית של האדם בפלייסטוקן הקדום; מבוא להבנת מכלולי כלי אבן; התרבות החומרית הקדומה באפריקה; היציאה מאפריקה; התקופה הפליאוליתית הקדומה בלבאנט; סוף התקופה הפליאוליתית הקדומה (האשלו וברודית); התקופה הפליאוליתית התיכונה באירופה ובאפריקה; התקופה הפליאוליתית התיכונה בלבאנט; האדם המודרני וניאנדרטלים; התקופה הפליאוליתית העליונה באירופה; אמנות פרהיסטורית;

התקופה הפליאוליתית העליונה בלבאנט; תקופת האפי-פליאולית; התרבות הנאטופית ותחילת השינויים הכלכליים והישוביים

חומר חובה לקריאה:
N/A

חומר לקריאה נוספת:
N/A

מרכיבי הציון הסופי:
מבחן בכתב 35 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
30 %
מבחני אמצע 35 %

מידע נוסף / הערות:
N/A